

Дисципліна «Історія світової музики».

Розділ «Західноєвропейська музична культура XVIII-початку XIX ст.» (I курс, II семестр).

Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво».

Спеціалізація: «Композиція».

Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Бакалавр».

Викладач – кандидат мистецтвознавства, в.о. доцента Артем'єва В. Б.

Питання для опрацювання:

К. В. Глюк та актуальні у XVIII ст. питання реформування оперного жанру. Літературні першоджерела та їх інтерпретація у реформаторських операх композитора. «Орфей та Еврідіка» як перша реформаторська опера (відмінності віденської та паризької редакцій, мета та принципи створення опери-драми композитором, шляхи синтезування традицій різних моделей європейської опери, нова жанрово-інтонаційна основа вокальних партій).

Й. Гайдн – головний представник віденської школи другої половини XVIII ст.

- Історичне значення художніх відкриттів композитора в процесі становлення художньо-естетичної системи класицизму в західноєвропейському музичному мистецтві та формуванні нових жанрових моделей (симфонії, сонати, квартету);
- Проблеми сучасного усвідомлення творчої спадщини композитора та причини її необ'єктивного висвітлення в загальнонавчальній музикознавчій літературі;
- Сутність художніх пошуків композитора як провідного представника віденської музичної школи другої половини XVIII ст.: шляхи відтворення класицистичних ідей Порядку та Гармонії в музичних творах композитора (жанри, форми, принципи музичної мови);
- Жанрова система творчості Й. Гайдна;
- Періодизація симфонічної спадщини Й. Гайдна. «Лондонські симфонії» як зразок нормативної моделі жанру у класицистичному мистецтві. Симфонії №№101, 103: принципи організації симфонічного циклу відповідно до вимог класицистичної естетики.

В. А. Моцарт та проблемні аспекти сучасного розуміння музичної культури XVIII ст.

- Моцарт-людина і Моцарт-митець. Міфи та легенди. «Культ Моцарта» сьогодні: позитивні та негативні наслідки;
- Моцарт і масонство: таємна сторінка біографії композитора (ідеї масонства та причини їх поширення в європейському суспільстві)

- у XVIII ст., масонські твори Моцарта, загадки відтворення масонської символіки в «Чарівній флейті»);
- Характеристика нової позиції композитора в суспільстві як вільного митця, основні джерела матеріального забезпечення життя композитора;
  - Сутність художніх експериментів Моцарта: сміливість порушення жанрових канонів та універсалізм мислення. Специфіка використання принципу контрасту в музичних творах композитора (в межах класицистичних норм та «на межі» традиційних правил).
  - Жанрова система творчості композитора.
5. Оперна творчість, її реформаторське значення. **«Весілля Фігаро»** – реалістична комедія характерів. **«Чарівна флейта»** – філософська притча у жанровому вимірі зингшпіля. Опера **“Дон Жуан”** В. А. Моцарта як новий етап функціонування жанру опери в європейській культурі. Новітня сутність образу Дон Жуана в опері Моцарта та виявлення його універсальних рис в культурі наступних століть. Сутність основного конфлікту опери в світлі художньо-естетичних вимог класицизму. Проблеми сучасного осмислення фіналу опери. Музична характеристика Дон Жуана в опері та її автобіографічні аспекти (за Абертом). Втілення основної проблематики опери в інших жанрах творчості композитора.
6. **«Казус трьох останніх симфоній»** (за висловом І. Сусідко) В. А. Моцарта. Симфонії №№40 та 41 як втілення зухвалих жанрових пошуків композитора. Унікальність трактування симфонічного циклу в симфонії №40. Особливості взаємодії принципів організації жанрів симфонії та опери в симфонії №41. Особливості сучасного виконання симфоній (порівняння версій виконання симфонії №40 представниками «історично орієнтованого» виконавства та продовжувачами «романтичних» традицій інтерпретації тексту твору).

Список обов'язкових музичних творів для прослуховування.

К. Глюк	Орфей та Еврідіка
Й. Гайдн	Симфонія №103,104
В. А. Моцарт	Симфонії №№40,41
	“Весілля Фігаро”
	“Дон Жуан”
	«Чарівна флейта»

Список літератури.

Для всіх питань:

Музыкальный словарь Гроува. Перевод с англ., ред. и дополнения Л. О. Акопяна. – М. : Практика, 2007. – 1103 с.

Проблеми становлення стильової системи класицизму.

Рекомендована література.

1. История жизни Й.Гайдна, записанная с его слов Альбертом Кристофом Дисом. – М.: Классика-XXI, 2007. – 186 с.
<https://plamber.com.ua/read-book/9313/>
2. Сусидко И. П., Луцкер П. Моцарт и его время / И. П. Сусидко, Луцкер П. - 2-е издание, испр. - М.: Классика XXI, 2015. - 623 с.
<https://www.litmir.me/br/?b=236738&p=1>
3. Чигарева Е.И. Оперы Моцарта в контексте культуры его времени: Художественная индивидуальность. Семантика / Е. И. Чигарёва. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 280 с.
<https://drive.google.com/file/d/0BwDwIYWuzOg1XzV5WHQtYXo1X2c/vi ew>
4. Иванова І. Л., Куколь Г. В., Черкашина М. Р. Історія опери. Західна Європа. XVII–XIX століття: навч. посібник / І. Л. Иванова. Г. В. Куколь. М. Р. Черкашина; за ред. М. Р. Черкашиної. – К.: Заповіт, 1998. – 384 с
5. Кириллина Л.В. Реформаторские оперы Глюка / Л. В. Кириллина. – М.: Классика-XXI, 2006. – 384 с.
6. Аберт Г. В. А. Моцарт : в 2 ч, 4 кн / Г. Аберт : пер. с нем. и коммент. К. К. Саквы. – Ч. 1, кн. 1. – М. : Музыка, 1987. – 544 с.; Ч. 1, кн. 2. – М. Музыка, 1988. – 608 с.; Ч. 2, кн. 1. – М. Музыка, 1989. – 496 с.; Ч. 2., кн. 2. – М. Музыка, 1990. – 560 с.
<https://notkinastya.ru/abert-g-v-a-motsart-1978-1990/>

Додаткова література.

1. Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков : в 3 ч. / Л. Кириллина. – [Ч. 1]: Самосознание эпохи и музыкальная практика. – М. : МГК им. П. И. Чайковского, 1996 – 192 с.; Ч. 2 : Музыкальный язык и принципы музыкальной композиции. – М. : Композитор, 2010. – 334 с.; Ч. 3 : Поэтика и стилистика. – М. : Композитор, 2007. – 376 с.
<http://www.glierinstitute.org/ukr/study-materials/1/kirillina-classic.pdf>
2. Ноймайр А. Музыканты и медицина : [в 2 т. – Т. 1] : На примере венской классической школы / Антон Ноймайр. – Ростов-на-Дону : Феникс ; М. : Зевс, 1997. – 448 с.
3. Как исполнять Гайдна. – М.: Классика-XXI, 2007. – 204 с.

4. Чижик И. Манифест классицизма в «Schöpfung» Й. Гайдна // Науковий вісник. Вип.27. Слово, інтонація, музичний твір. Київ, 2003. – 127-141.
5. Чёрная Е. С. Моцарт и австрийский музыкальный театр / Е. С. Чёрная. – М. : Музгиз, 1963. – 435 с.
<https://notkinastya.ru/chernaya-e-motsart-i-avstrijskij-muzykalnyj-teatr-1963-pdf/>
6. Чичерин Г. Моцарт : исслед. этюд / Г. В. Чичерин. – Изд. 4-е. – Л. : Музыка, 1979. – 255 с.
<https://notkinastya.ru/chicherin-g-v-motsart-izd-1987/>
7. Ганс Урс фон Бальтазар. Богословие и музыка. Три речи о Моцарте. – М.: Библейско-богословский институт св.апостола Андрея, 2006. – 159 с.
8. Луцкер П. В., Сусидко И. П. Итальянская опера XVIII века : в 2 ч. – Ч. 1 : Под знаком Аркадии. – М. : ГИИ ; РАМ им. Гнесиных, 1998. – 440 с.; Ч. 2 : Эпоха Метастазио. – М. : Классика-XXI, 2004. – 768 с.
13. Йозеф Гайдн – Self-Made Man – лекция игумена Петра (Мещеринова) (+ Аудио + Видео). Режим доступа: <http://www.pravmir.ru/yozef-gaydn-self-made-man-1/>